

(אם תצביע על כל האלמנטים של העבירה). יש כנראה בידי התביעה גם עדות מסוימת לאמינותו של גוטליב. וזו עדותו של ח"כ דויד גלאס, אשר שמע על פרשת השוחד מפיו של גוטליב עוד לפני שנתפתחתי-ה חקירה בפרשה.

„צרכי

שמיים”

ה עונש על עבירת שוחד הוא שבע שנות מאסר ו-10 אלפים לירות קנס למקבל השוחד. ומחצית מעונש זה לנותן השוחד. בנוסף רשאי בית-המשפט, אחרי שהרשיע אדם בקבלת שוחד, לחלק את מה שניתן כשוחד, או לחייב את מקבל ה- שוחד לשלם לאוצר-המדינה את שווייה של התועלת שהפיק מהשוחד.

מטרתם של דמי השוחד אינה חשובה. אפילו התכוון המקבל להשתמש בכסף למטרות צדקה, אין בכך ולא כלום לגבי אשמתו. שפיגל טען כי הכספים שקיבל ועמד לקבל היו מיועדים לבניית בתי-כנסת, ישיבות ועוד „צרכי שמיים”, אבל בית- המשפט, אשר לא שוכנע כי אמנם זו היתה מטרת הכסף, הסביר כי אין נפקא מינא לאילו מטרות ישתמשו בכסף. עבירת השוחד הושלמה כאשר הכסף נדרש, אפילו לא נענו לבקשה.

מאחר שרוב תלויה התביעה בעדותו של עד יחיד, היתה תמיד הסכנה כי העד יתחרט לפני מתן עדותו בבית-המשפט, ויטורב להעיד. עד לתחילת שנה זו לא היתה לכך כל תקנה. אולם עם שינוי של חוק הראיות, אפשר היום להביא לבית-המשפט את עדותו של עד המסור להעיד במישפט, כפי שניתנה במישפטה, ובית-המשפט יוכל להרשיע לפיה. לכן, גם אם יחזור בו גוטליב, ויטורב להעיד בבית-המשפט, תוכל כנראה התביעה לה- באית את עדותו במישפטה, אשר הפלילה את השר, ולהשתמש בה.

אילו היה חוק בבתוקף בעת מישפטו של יצחק רפאל, יתכן מאוד כי היו עושים שימוש בעדותו של שפיגל במיש- פטה לפני הדברים היו אחרים.

אביו של

גרייבר

ע יקר הבטוחות שבהן התלבטה הפסי- קה היו דווקא בסוגיית המתווך ל- שוחד. בעבר נפסק כי אם המתווך אינו מקבל כל חלק מהשוחד, אלא הוא „מתווך חנים” אינו מעביר את הכספים שקיבל הלאה, אין הוא אחראי בפלילים.

המיקרה הראשון והמפורסם ביותר בי- פסיקה הוא מקרהו של יוסף גרייבר, אביו של גדי גרייבר מגדרה.

הוא הואשם בשנת 1954 על כמה פרטים של תיווך לשוחד. בהיותו בעליו של משרד-נסיעות פטרא. העביר סכומי-כסף לידיו של אדם שהבטיח להשיג אישורים מסוימים ממשרד-האוצר, שהיו דרושים באותה תקופה לשם קניית כרטיסי נסיעה לחו"ל. למרות שגרייבר לא נטל לעצמו מכספי השוחד, היתה הסכמה מצידו ל- עבירת השוחד, והוא מסר את הכסף ל- קיבל. בית-המשפט-העליון הרשיעו בכל האשמות על-פי סעיפי אישום אלטרנטי- בים, ודן אותו לתישעה חודשי מאסר ו- קנס.

לפי הלכה זו פסקו גם ברוב דעות בעניינו של אחד בשם יצחק בייליס בשנת 1958. הוא שמע מאדם בשם דוקטור אברהם מלמד כי נכשל במבחן לנהיגה, והבטיח לסדר לו את העניין תמורת מאה לירות. מלמד פנה למישפטה כדי לקבל הדרכה, ושם הפקידו בידו שטרות מסו- מנים, ושלחוהו למסור את הכסף לבייליס. הכסף נתפס כולו אצל בייליס מיד לאחר המסירה. אך הוא זוכה בדין, כיוון שה- הלכות קבעו כי מאחר שלא הוכח שהיתה לו טובת-הנאה מהכסף, והוא טרם מסר אותו ליעדו, אינו אשם.

בעיקבות פסיקדין אלה שונה החוק. כיום אומר החוק במפורש בסעיף 295 כי אדם נחשב כמתווך בשוחד גם אם הוא עצמו לא קיבל תמורה בעד תיווכו, ו- אפילו לא התכוון כלל לתת שוחד. למרות זאת רואה אותו החוק כמקבל השוחד בעצמו, והוא צפוי לעונש החמור של שבע שנות מאסר, מאו תוקן החוק בי- נקודה זו, לא יוכל נאשם, למשל מאיר גבאי, לטעון כי לא נטל מאומה לעצמו, כיוון שלפי החוק הריהו במיקרה זה עדיין אשם בקבלת שוחד.

איננה ארון

ג'רסת ההגנה של

אבו-חצירא: גוטליב לקח

את הכסף לעצמו

ישראל גוטליב השתמש בכספים שקיבל מן הישיבות לצרכיו הוא. הוא עבר מערכת-בחירות קשה לראשות העיר בני-ברק בנובמבר 1978. אותה הפסיד לשמואל וינברג. מערכת- בחירות עולה בכספים רבים, וכספי התרומות שקיבל גוטליב שימשו לצורך כסיו גרעונות או שמעל בהם לצרכיו האישיים. ג'רסת זו היא תמצית קורה-הגנה של שרידה-התורה אהרון אבו- חצירא. היא תוצג בבית-המשפט כנגד ג'רסת התביעה, המוצגת בכתב-האישום שנוסחו פורסם בשבוע שעבר.

עורכי-הדין רם כספי ושלמה תוסייה-כהן, שבחנו את החומר שהועבר אליהם, נוכחו לדעת שלא קיבלו את כל הראיות. הסתבר להם, כי בתיק שנמסר לוועדת-הכנסת ישנן עדויות שלא נמסרו להם. לכן דרשו, בסוף השבוע שעבר, לקבל את החומר המלא, כדי שיוכלו לגבש קורה-הגנה שלם וסופי.

אך גם על סמך החומר שבידיהם יכלו שני הפרקליטים להתוות את העיקר. לדעתם מעל גוטליב בכספים שאותם גבה לשימוש שלו או של סיעתו בבני-ברק, כשנקרא לחקירה אצל תת-ניצב בנימין זיגל, עמדה לפניו הברירה — להודות או להטיל את האשמה על מישהו אחר. הוא העדיף להטילה על שרידה-התורה, מה גם שהחקירה, כפי שנוהלה, כפיה לו אפשרות זו.

„יש לי

שוט”

ימוכין לקו זה רואה ההגנה בעדותו של חבר-הכנסת דויד גלאס, שחלקים מקוטעים ממנה (ומסולפים) פורסמו ברבים. **העדויות המלאה אומרת כך:** לפני כששה חודשים * נפגשתי עם ממלא-מקום ראש עיריית בני-ברק, ישראל גוטליב, במיסעדה שמול תחנת המוניות לירושלים בבני-ברק. באותה ישיבה דנו על מעמדו של ישראל גוטליב לקראת הבחירות הבאות לכנסת. גוטליב היה מעוניין להיות המועמד השלישי ברשימת ליכוד-ותומורה לחברות בכנסת. זו לא היתה פגישה הראשונה בעניין זה. כבר בעבר הודעת, שאעשה כמיטב יכולתי להשפיע על סיעת ליכוד-ותומורה לבחור בו לתפקיד זה, בראותי אותו כמועמד מהאים לתפקיד.

במהלכה של השיחה שהיתה קצרה, שכן מיהרתי לירושלים, אמר לי גוטליב בדרך אגב: „עד לך יש לי שוט על אבו-חצירא, שאוכל לנפנף בו כבוא העת. בעבר סיכמתי איתו שמשרד הדתות יעביר מענקים מוגדלים לשלושה מוסדות תורניים בבני-ברק, ספינקא, ויזניץ והמכון של הרב קורח, ובתמורה יחזור חלק מן הכסף דרכי אל אבו-חצירא. עבור סיעת ליכוד-ותומורה. סוכם ביני לבין אבו-חצירא שאיש הקשר בינינו יהיה מאיר גבאי, ושדרכו אעביר את הכסף מהמוסדות הנ”ל.”

גוטליב סיפר עוד, כי הוא אכן העביר את הכסף לגבאי כמה פעמים — בין השאר בביתו של גוטליב — וכי היה מדווח על כך בקביעות גם לשרי-הדתות.

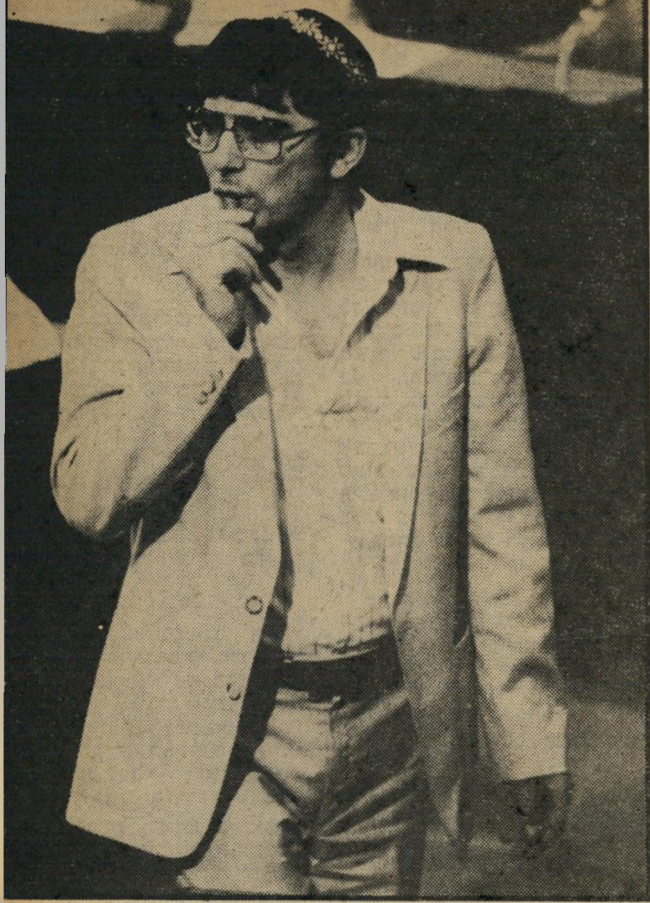
לא זכור לי אם גוטליב הזכיר סכומים או סדר-ייגודל של סכומי כסף אותם העביר לגבאי. כמו כן לא זכור לי שהציג לי פתק עם רישום סכומי-הכסף. בזמן שגוטליב סיפר לי את הסיפור הנ”ל היו היחסים בתוך הסיעה, בין גוטליב, ביני לבין השר אבו-חצירא תקינים בהחלט. המשבר בסיעה, על רקע פיטורי ישראל ליפל כמנכ”ל, התחיל רק ב-9 ביולי השנה. למען האמת, היו לי ביחס לסיפורו הנ”ל של גוטליב רגשות מעורבים. מצד אחד היכרתי אותו שנים רבות כאדם ישר והגון ודובר-אמת, מאידך היו לי שתי סיבות לפקפק באמינות הסיפור.

* עדותו של גלאס נגבתה ב-26 בספטמבר 1980.

עדי-המדינה גוטליב

לאן הלך הכסף?

נושא-לכתב-אישום אבו-חצירא

מה שמע גלאס?

עוד בראשית כהונתו של שרידה-התורה נפגשנו, יחד עם יצחק פישלר, פעיל מרכזי בסיעה, ודנו על דרכי המימון של סיעת ליכוד-ותומורה. באותה ישיבה הדגשתי חזר והדגש, שיש להישמר מכל מי שמפני ניצול משרד-הדתות לצרכים סיעתיים. גם אהרון אבו-חצירא וגם פישלר הסכימו בהחלט, שיש לנהוג כך ויש לבסס את מימון הסיעה על תרומות מחו”ל. באופן מעשי לא היתה מעולם כל קופה לסיעה בתקופתו של אהרון אבו-חצירא, ולכן נאן סיפורו של גוטליב על העברת הכספים לסיעה כמזור.

עד כאן עדותו של גלאס.

הטענה הראשונה של ההגנה היא שעדותו של גלאס, כעדותו של הרמן פרוכטר, היא עדות על דברים ששמע נותן העדות מפיו של גוטליב. עדותם של גלאס ופרוכטר היא לכן עדות- שמיעה שאינה קבילה כלל מבחינה מישפטית. גוטליב אינו טוען שמסר כספים לשר, אלא שמסר כספים לגבאי — בדיעת השר. הוא אינו זוכר סכומים או מועדים, וציין כספיקי-כספים שלושה-מוסדות בילבד: ישיבת ספינקא (עדות פרוכטר), ישיבת ויזניץ (עדות דסקל) ומורשת יהדות תימן (עדות הרב קורח). שני עדים, דסקל וקורח, מכחישים את דברי גוטליב. רק פרוכטר מאשר כי שילם לגוטליב וכי גוטליב אמר לו שהכספים מיועדים לסיעת ליכוד-ותומורה. מכאן שגם עד זה לא מוסיף להמינותו של גוטליב.

עזרה הודית

ומורשת היהדות

ל דעת אנשיו של אבו-חצירא, עדויות גוטליב סותרות זו את זו. בהודעות הראשונות למישפטה אמר כי הכספים שולמו לו במזומן, רק בהודעה מס’ 6, אחרי שנתפסו חשבונות-בנקים אצל הרב קורח, נזכר גוטליב שפתח חשבון-בנק על שמו האישי, בשם קורח לעזרה הודית, וכי קיבל ממורשת יהדות תימן המחאות על שמו והכניסם לחשבונו האישי והוציא משם כספים למטרות נעלמות. כאשר לחצה המישפטה לדעת מדוע לא הזכיר בעדותו הראשונות את חשבון-הבנק והמחאות, השיב כי „שכח מפרשה זו.” דוגמה זו מראה — שוב לדברי אנשיו של אבו-חצירא — כי מדובר בעד-מדינה שרצה להסתיר, ושלא גילה למישפטה את האמת כולה. אגב, קורח טען כי נתן לגוטליב 50 אלף לירות למטרות-צדקה, כדי שיחלקם לפי רצונו, וכי מעולם לא שמע מגוטליב כי הכסף נועד לו או לסיעה.

גוטליב טען כי קיבל מיישיבת ספינקא, באמצעות פרוכטר, 600 דולרים, כדי שיעבירם ליועץ-השר גבאי. סיפור זה הועלה עליידי גוטליב רק בהודעתו השישית. 100 דולר תרם לסיעה ואילו 500 דולר הפקיד אצל הרב קורח. מדוע הפקיד אצל הרב קורח תחת להעבירם לגבאי.

עדותו של גלאס מורה ביותר בעיני ההגנה, אם האמין לגוטליב, היה עליו, כיושב-ראש ועדת-החקירה-חוקי-מישפט של הכנסת לדווח מיד למישפטה, או לפחות לראשי המפלגה, אם לא האמין לגוטליב, מדוע לא סיפר על כך לשר?

ופרט נוסף: שלוש המוסדות שנתנו את הכספים שייכים לאגודת-ישראל. היתכן שהשר יסתכן בהסכמים כאלה עם מוסדות של מפלגה יריבה? ואם אכן היה השר מעורב עם גוטליב בעניין הכספים, האם היה מפטר את ליפל שעה שגוטליב ביקשו כמה פעמים שלא לפטר?

יש לזכור כי גוטליב היה אישיות רבת השפעה בבני-ברק ולדבריו היה מישקל רב בעיני השר.

אולם העיקר הוא, לדעת ההגנה, שגוטליב השתמש בכספים אלה למימון גרעונות הבחירות שלו, רק משנלחץ אל הקיר, בחקירה של זיגל, המציא את הגירסה בדבר העברת הכספים לעזור השר, למימון הסיעה.